

Bây giờ thì khán giả VN đã bắt đầu quen với khái niệm “vở thời trang” (fashion play), “vở nhạc” (music play) như đã từng quen với “vở kịch”, “vở diễn”. Nhưng làm thế nào mà nghệ thuật đương đại bước nhẹ chân vào sân khấu và những show trình diễn khác, được khán giả đón nhận, thay đổi quan niệm nghệ thuật của quá nhiều người đến vậy? Cuộc trò chuyện với đạo diễn Việt Tú gợi mở được khá nhiều những ẩn số này.

Cuộc chơi với NGHỆ THUẬT đương đại

■ CÁT KHUÊ

Ảnh: Đ.N.T

ỨNG DỤNG NGHỆ THUẬT ĐƯƠNG ĐẠI BẰNG... BẢN NĂNG

Với Việt Tú, ý tưởng về việc ứng dụng các bộ môn khác nhau của cái gọi là “đa ngành nghệ thuật sân khấu đương đại” vào trong các video clip và show sân khấu mang tính giải trí và thương mại, anh đã nung nấu từ rất lâu. Sản phẩm đầu tiên chính là liveshow “Nhật Thực I” làm với Trần Thu Hà và Ngọc Đại. Trong đó Tú sử dụng Múa đương đại, video art (thực ra là collect rất nhiều những cảnh ấn tượng trong phim Micro Cosmo và Cosmo làm hình ảnh) và một video art Tú tự quay cho Trần Thu Hà theo tông màu Đen - Trắng - Đỏ, dùng Projector phóng thẳng hình ảnh đó vào bức tường lớn của Cung Việt Xô nên tạo ra được những hiệu ứng về thị giác rất lớn. Thời điểm đó, nghệ thuật đương đại là một cái gì đó rất mờ lung và lạ lẫm đối với tất cả những người làm giải trí chính thống. Việt Tú đã làm với tính chất bản năng, nhiều hơn là kết quả của một việc nghiên cứu thấu đáo và có hệ thống lý luận căn bản như những gì Việt Tú đang làm ở thời điểm này. Tuy nhiên, thành công bước đầu làm Tú thấy thực sự tự tin và quyết tâm đầu tư vào hướng đi này một cách có bài bản hơn. Vì trong số những đạo diễn video clip và sân khấu ca nhạc thì Tú là người đến sau cùng, và việc lặp lại con đường của người đi trước không nằm trong tính toán và cũng không phải là cá tính của Tú.

KHI VIDEO ART BẮT ĐẦU BƯỚC VÀO SÂN CATWALK

Cơ hội đầu tiên đến với Tú vào năm 2002, khi biết tin có một nhóm họa sĩ đương đại của Hà Nội sắp sửa có một chuyến đi tới New York làm triển lãm, Tú đã xin đi theo họ bằng kinh phí tự túc của bản thân và đóng góp trong cuộc triển lãm đó một video art có tên là “Bào thai nguyên tử”, video này thể hiện một bào thai còn ở trong bụng mẹ, nhưng đeo một chiếc mặt nạ phòng độc hóa học (độ dài 11 phút 09 giây và 01 frame hình - được đổ khuôn bởi nghệ sĩ điêu khắc Đinh Gia Lê) thể hiện sự bất an của con người với thế giới xung quanh (thời điểm đó vừa diễn ra vụ 11.9.2001). Chuyến đi này, đã giúp Việt Tú

NGHỆ THUẬT LÀ PHẢI CÓ KHÁN GIẢ, LÀM CHO HỌ THƯỜNG THỨC VÀ CÓ THỂ CẢM NHẬN (CHỨ KHÔNG CẦN PHẢI HIỂU THẤU ĐÁO). NGHỆ THUẬT KHÔNG PHẢI LÀ “NGÁO ỘP” HỦ DỌA KHÁN GIẢ VÀ LÀM CHO HỌ CHẴNG HIỂU GÌ CẢ, NHƯ CÁI CÁCH MÀ MỘT SỐ NGƯỜI ĐANG NHẬN DANH CÁI GỌI LÀ NGHỆ THUẬT ĐƯƠNG ĐẠI VẪN LÀM Ở VIỆT NAM

xóa bỏ hết được những định kiến và hạn chế của mình trước đây về nghệ thuật đương đại, các ứng dụng của nó vào các ngành nghệ thuật khác không riêng sân khấu cùng các video ca nhạc. Và Tú được thể nghiệm đầu tiên với show thời trang của Đẹp Fashion Show khi anh mix thời trang catwalk truyền thống với những đoạn video art bị ảnh hưởng rất nhiều từ cách phối màu của hội họa và những short cut của vở múa đương đại có tên là “Nhân” của Tấn Lộc trong một không gian cổ điển của viện bảo tàng Mỹ thuật TP.HCM.

KHÁI NIỆM “VỞ THỜI TRANG” CHỈ TỒN TẠI Ở VIỆT NAM, TẠI SAO?

Sau đó, Việt Tú đã đặt một khái niệm mới là “vở thời trang”, nghĩa là lấy chính thời trang như một chất liệu để dẫn dắt người xem vào một câu chuyện mang tính chất chương hồi

như một vở kịch cổ điển, kết hợp giữa nhạc điện tử, công nghệ hologram 3D (chiếu hình ảnh lên khói tạo ra hình ảnh không gian 3 chiều). Thế giới họ không làm được ra “Vở thời trang” vì đơn giản chỉ có ở VN thì các Fashion Designer mới đứng chung cùng với nhau trong một show diễn. Còn ở thế giới, mỗi tên tuổi chỉ làm show của riêng mình theo 2 mùa: Xuân - hè & Thu-đông, tung ra một Collection chừng vài chục bộ thì chỉ có đủ chất liệu để làm thành một short cut cho trình diễn thôi, làm sao họ ra đủ cả một trăm mấy chục bộ mà làm “Vở thời trang” được. Giữa năm 2007, show thời trang tóc của Davines có tên “Bữa tiệc của các tín đồ” được Việt Tú mượn hoàn toàn chất liệu từ: hội họa Phục hưng, điêu khắc đương đại (nhà điêu khắc Đinh Công Đạt chính là người thiết kế toàn bộ đạo cụ và sân khấu cho show), hệ thống đèn chiếu sáng dân dụng (đèn tuýp) như những công cụ decor sân khấu để làm rõ ý tưởng của các nhà thiết kế tóc và ý tưởng của mình.

VÀ MANG “NGHỆ THUẬT Ý NIỆM” ĐẾN VỚI KHÁN GIẢ

Tuy nhiên, thời gian gần đây, cách làm này của Việt Tú đang bị một số người lạm dụng rất nhiều nhưng không đến nơi đến chốn và trở nên bão hòa. Để tránh tình trạng đó, Tú đang bắt đầu áp dụng cái gọi là “Nghệ thuật ý niệm” vào xu hướng dàn dựng sân khấu của mình. Trong show tóc của Davines lần này, có tên “Bên khung cử người đàn bà dệt tóc” cũng được Tú mượn một số tác phẩm của các nghệ sĩ như: Kim Ngọc, nhà thơ Nguyễn Thu Hằng, cùng một số video art và nhiều đoạn phim của các nghệ sĩ thế giới để làm rõ ý niệm đó. Nhưng đây cũng đang chỉ là những thử nghiệm mang tính short cut để thăm dò phản ứng của khán giả, trước khi Việt Tú quyết định là có định hình nó thành phong cách hay không. Vì quan điểm của anh, nghệ thuật là phải có khán giả, làm cho họ thường thức và có thể cảm nhận (chứ không cần phải hiểu thấu đáo). Nghệ thuật không phải là “ngáo ộp” hủ dọ khán giả và làm cho họ chẳng hiểu gì cả, như cái cách mà một số người đang nhận danh cái gọi là nghệ thuật đương đại vẫn làm ở Việt Nam. ◀▶